

KONGL. MEDICINALSTYRELSSENS

UNDERDÅNIGA UTLÅTANDE

DEN 19 AUGUSTI 1898

ÖFVER

SÄRSKILDE KOMITERADES FÖRSLAG

TILL ORDNANDE AF FOSTERBARNSVÅRDEN M. M.

STOCKHOLM

IVAR HEGGSTRÖMS BOKTRYCKERI

1898.

ROYAL MEDICAL SERVICES

EXERCISES FOR THE

DEPARTMENT OF

ARTS

THE UNIVERSITY OF

EDINBURGH

1900

PRINTED BY

1900

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 20 sistlidne november har Eders Kongl. Maj:t befallt medicinalstyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande öfver det af särskilde komiterade, enligt bifogadt betänkande, afgifna förslag till för-

ordning om skydd för fosterbarn och till ändring af § 8 i instruktionen för läkare den 31 oktober 1890.

Medicinalstyrelsen har redan uti underdånigt utlåtande den 22 augusti 1892 uttalat sig i anledning af den utaf Stockholms stads helso- och fattigvårdsnämnder gjorda underdåniga framställning om fosterbarnsväsendets ordnande, närmast föranledd af de svåra sanitära missförhållanden, som egde rum vid fosterbarnsvården i hufvudstaden, men i hvilken framställning äfven framhölls, att behof af reform i detta hänseende antagligen förefunnes äfven i landsortsstäderna, hvarför det ej ansågs tillräckligt, att reformen inskränktes till hufvudstaden, utan att den borde bringas till stånd genom en allmän författning och sålunda komma ej blott samtliga städer utan äfven landsbygden till godo, enär kontrollen eljest lätt skulle kunna omintetgöras genom stadsbarnens utackordering derstädes; och voro i nämndernas framställning angifna de hufvudgrunder, hvarpå en sådan författning ansågs böra fotas.

I nämnda underdåniga utlåtande tillstyrkte medicinalstyrelsen nådigt bifall till framställningen och hemställde förty, med vitsordande af behofvet af en reform i fosterbarnsväsendet, att en allmän författning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i förslaget angifna grunder måtte utfärdas.

Sedan vederbörande myndigheter i anledning af berörda framställning blifvit hörda och Eders Kongl. Maj:t åt särskilda komiterade uppdragit att undersöka, om och i hvilken utsträckning bestämmelser kunde erfordras för att betrygga en tillfredsställande vård åt barn, som uppfostras hos andra än sina föräldrar, samt afgifva förslag till de åtgärder, som kunde anses böra vidtagas, hafva komiterade dels framlagt ett af motivering åtföljdt förslag till förordning om skydd för fosterbarn och dels, jemte andra författningsändringar, föreslagit tillägg till § 8 i gällande instruktion för läkare. Vid komiterades underdåniga förslag äro jemväl bilagda infortrade underdåniga utlåtanden från direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i Stockholm, öfverståthållarembetet och samtliga Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen, äfvensom yttranden från förste provinsialläkarne i riket och förste stadsläkarne i Stockholm och Göteborg.

I de flesta af dessa utlåtanden tillstyrkes förslaget, om ock vissa ändringar än i ett och än i ett annat afseende anses önskvärda. Endast Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands och Malmöhus län hafva afstyrkt förslaget om utfärdande af en allmän förordning, hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län afstyrkt nådigt bifall till förslaget i dess nu föreliggande skick.

Direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i Stockholm har ställt sig mycket tveksam gent emot komiterades förslag; den säger sig icke vara

alldeles öfvertygad om behovet af den föreslagna lagstiftningen, då direktionen anser, att hjälp mot de här och der, i synnerhet i de större städerna, förefintliga missförhållanden skulle kunna vinnas derigenom, att den allmänna kontrollen öfver fosterbarnsvården skärptes; den befarar, att de föreslagna bestämmelserna med lätthet skola kunna kringgås och detta i synnerhet af dem, mot hvilka åtgärden företrädesvis är rigtad, nemligen personer, som gjort s. k. »fosterbarnsindustri» till sitt näringsfång.

Direktionen anser, att det skulle varit lyckligare, om författningen ej från början gjordes tillämplig för landet i dess helhet, utan det i stället lemnades åt de kommuner, inom hvilka sådant funnes vara af nöden, att sjelfmant ställa sig under författningen.

Mot förslaget grundtankar, att ingen, utan att hafva styrkt sin lämplighet, eger att mottaga barn till fostervård, och att förteckningar öfver fosterbarnen skola finnas att tillgå för deras uppsökande och tillseende, har direktionen, under förutsättning att en förordning anses erforderlig, intet att erinra.

För närvarande stå de åt direktionsens vård anförtrodda barnen under uppsigt och kontroll ända till 14 års ålder och direktionen tvekar att tillstyrka, det denna kontroll skulle upphöra, när barnen nått 7 års ålder.

Direktionen har äfven en motsatt uppfattning mot komiterades, att de barn, som mot ersättning vårdas af föräldrar eller andra närskylde, skola undantagas från förordningens tillämpande, då just dessa barn enligt direktionsens erfarenhet oftast äro de, som blifva föremål för vanvård.

Direktionen bestrider, att — i stort sedt — de från allmänna barnhuset utackorderade barnen missvårdats, och anser, att mottagandet af fosterbarn icke bör försvåras genom en mängd för den fattigare delen af befolkningen både svårförstådda och svårtillgängliga reglementariska föreskrifter, hvarigenom fosterföräldrakallet skulle göras i viss mån impopulärt, hvilket icke borde ifrågakomma, då det gäller barn, för hvilkas vård redan är på tillfredsställande sätt sörjdt.

I stället för helsovårds- eller kommunalnämnd anser direktionen, liksom äfven öfverståthållareembetet, att en särskild styrelse i regeln borde inom kommunen utses för kontrollen öfver fosterbarnsvården. I sådan styrelse borde kyrkoherde vara sjelfskrifven ledamot eller åtminstone åläggas att tillhandagå styrelsen med råd och upplysningar, hvarjemte i hvarje dylik styrelse borde finnas minst en, helst flera qvinliga ledamöter.

Direktionen anser vidare anledning helt och hållet saknas att densamma i sitt arbete till barnhusbarnens fromma skulle underkastas bestämmelser, som ovilkorligen måste försvåra detsamma och måhända göra det för direktionen omöjligt att i den omfattning, som nu eger rum, full-

följa de uppgifter, som äro allmänna barnhuset förelagda, och fruktar, att utackorderingen af barnen skall försvåras och fördyras. Här af blefve följden, att ett större antal barn måste qvarhållas inom barnhuset med deraf föranledda ojemförligt större kostnader. Jemte vid sanitära önskar direktionen att afseende skall fästas äfven vid etiska och moraliska hänsyn. Slutligen föreslås, att genom ett nytt mom. mellan mom. 2 och 3 i § 19 må generelt förklaras, att förordningen icke skall tillämpas på barn, tillhörande allmänna barnhuset, och att i mom. 3 måtte inskjutas ordet »annan» framför ordet »barnavårdsanstalt».

Öfverståthållareembetet hyser jemväl betänklighet mot att helsovårds- eller kommunalnämnd skall utöfva tillsynen öfver fosterbarnsvården inom kommunen och finner lämpligare, att kontrollen i regeln anförtros åt en särskild, af kommunen utsedd styrelse samt endast undantagsvis uppdrages åt helsovårds- eller kommunalnämnd, i sistnämnda fallet efter särskild ansökning hos Eders Kongl. Maj:t eller Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, enär embetet beträffande landskommunerna, särskildt de mindre, anser förslaget ej erbjuda nödig garanti, utan att en särskild för ändamålet utsedd styrelse med större framgång skulle kunna utöfva tillsyn å fosterbarnsvården än kommunalnämnden, som redan förut har många bestyr och hvars medlemmar i allmänhet torde utses företrädesvis med hänsyn till deras förmåga att besörja kommunens ekonomiska angelägenheter.

Förste stadsläkaren i Stockholm har såsom en brist i förslaget framhållit frånvaron af straffbestämmelser, i fall någon mottager fosterbarn utan erhållet tillstånd eller handlar emot de för fosterbarnsväsendet meddelade föreskrifter. Han finner tillståndets förlust vara en alltför ringa påföljd, åtminstone i Stockholm, der just de farligaste fostrarne, de som veta med sig att de ej skulle erhålla sådant tillstånd, nog skulle fortfarande mottaga fosterbarn och lugnt afvakta en eventuel upptäckt, hvarjemte svårighet jemväl torde möta att tillämpa den enda ansvarspåföljden. Komiterade hafva dock, enligt öfverståthållareembetets åsigt, väl motiverat frånvaron af straffbestämmelser, hvarför embetet ej godkänt förste stadsläkarens uppfattning och ej heller gillat dennes yrkande, att tillsynen öfver fosterbarnsvården skulle öfverlemnas åt en af helsovårdsnämnden tillsatt styrelse.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län anser förordningens rubrik böra utbytas mot »förordning om fosterbarnsvården». Bland annat anföres: Förslagets hufvudbestämmelser äro, a) att för rättigheten att till vård mottaga fosterbarn skall sökas tillstånd af helsovårds- eller kommunalnämnd, och b) att dessa nämnder skola vara skyldiga att genom fortgående tillsyn öfvervaka, huru förpligtelserna af fostrarne fullgöras. Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser, att tillståndssökande ej sjelfva böra åtnjuta

fattigvård. Den koncessionerande myndigheten, som ju på landet ofta är fattigvårdsstyrelsen, bör icke misstänkas att låta sig påverkas af hänsyn att genom fosterlegan vinna minskning i kommunens fattigvårdstunga.

Tillstånd bör icke lemnas för obegränsad tid, utan för t. ex. 5 à 10 år och öfverträdelse beläggas med bötesansvar. Undantag bör göras för fosterbarnsvård, som icke varar längre tid än i stad 3 och på landet 14 dagar.

Vidare föreslås, att hvarje kommun, der fosterbarn vårdas, af helsovårds- eller kommunalnämnden skall indelas i lämpligt antal distrikt; att nämnden inom hvarje distrikt antager såsom tillsyningsman en för saken intresserad man eller qvinna och att, endast der sådan person ej står att finna, tillsynen uppdrages åt nämndens egna ledamöter; att tillsynen utöfvas genom besök visst antal gånger om året, minst 3 à 4 gånger, hvilka besök böra hos nämnden anmälas och antecknas i liggaren; att vidare utöfver denna kontroll provinsial- och extra provinsialläkare genom tillägg i instruktionen åläggas såsom embetspligt att mot reseersättning af statsmedel åtminstone en gång om året besöka alla enskilda vårdare af fosterbarn inom sitt distrikt.

Vid § 7 anmärkes, att, liksom tillstånd att mottaga fosterbarn ej får meddelas med sin man sammanboende hustru utan mannens samtycke, sådant tillstånd ej heller bör meddelas mannen utan hustruns samtycke.

I § 8 föreslås ändrad redaktion, som synes förbättra föreskriften.

Vid § 10 föreslås, att förhållningsreglerna lemnas endast i form af råd och anvisningar.

§ 11. Vederbörande tjänsteläkare anses böra erhålla befogenhet att, då fosterbarn uppenbart vanvårdas, förordna om dess skiljande från fosterbarnen.

§ 12. Angående polismyndighets handräckning önskas omarbetning af föreskrifterna.

Vid § 13 hemställes, huruvida den föreslagna befogenheten bör lemnas åt de af helsovårds- eller kommunalnämnd anställda biträden.

Vid § 18 föreslås förändrade föreskrifter angående polismyndighetens ställning till fosterbarnsvården.

Beträffande förslaget till förändringar af vissa paragrafer i gällande fattigvårdsförordning föreslår Kongl. Maj:ts befallningshafvande — hvilket för öfrigt föreslås äfven från åtskilliga andra håll — att i § 12 förbud mot uttingande af barn till den minstbjudande medelst auktion måtte utsträckas till alla fattighjon.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Upsala län tillstyrker komiterades förslag.

Förste provinsialläkaren är tveksam, anser kommunalnämnden icke vara lämplig myndighet för öfvervakande af fosterbarnsvården, utan ifrågasätter »en distriktssundhetsbyrå», som skulle öfvertaga nämndens alla åligganden beträffande helso- och sjukvårdsfrågor och bestå af vederbörande ordinarie provinsialläkare, biträdd af en honom underlydande tillsyningsman.

För öfrigt anser han, att åt vederbörande Kongl. Maj:ts befallningshafvande i de särskilda länen borde öfverlemnas att, när sådant funnes påkalladt, bestämman tiden för ifrågavarande förordnings tillämpning inom länet eller delar deraf.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands län afstyrker förslaget; anser förändringen blifva alltför betungande i synnerhet på landsbygden och för kommunalnämnderna; håller före, att lagstiftningen åtminstone till en början borde stanna vid en föreskrift om skyldighet för enhvar, som i enskildt hem till vård mottager fosterbarn under en viss ålder, att inom bestämd kort tid derom göra anmälan hos fattigvårdsstyrelsen inom den kommun eller det fattigvårdssdistrikt, hvaruti han är bosatt, och i de samhällen, der helsovårdsnämnd finnes, anmälan äfven hos helsovårdsnämnden. Dock torde från anmälningsskyldighet böra undantagas alla de barn, som blifvit af fattigvårdsstyrelserna sjelfva uttingade inom egen kommun.

Anmälan bör göras, äfven om barn aflidit eller eljest upphört att vårdas, och underlåtenhet af stadgad anmälan beläggas med bötesansvar.

Förteckning å fosterbarn bör årligen ingifvas till pastorsembetena och till vederbörande läkare. Härigenom skulle myndigheterna sättas i tillfälle utöfva dem åliggande tillsyn å fosterbarnen.

Föreskrifterna rörande särskilda anstalter för barnavård — barnhem etc. — borde alldeles afskiljas från författningens öfriga bestämmelser.

Särskildt och synnerligen tillstyrkes förslaget om qvinliga biträdens anställande för fosterbarnsvården.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands och Jönköpings län tillstyrka. Den sistnämnde delar komiterades åsigter beträffande såväl principerna för lagstiftningen som förslaget till förordning.

Rörande den handräckning af polismyndighet, som i vissa fall föreslagits, anmärker Kongl. Maj:ts befallningshafvande att i § 12 i förslaget borde göras ändring antingen derhän, att orden »eller nämnden eljest bestämmer» utbytas med »eller med hvilka nämnden eljest träffat skriftlig öfverenskommelse», eller ock att paragrafen får ett tillägg, deri rätt inrymmes för polisföreståndare i stad och kronobetjent å landet att vägra verkställighet af sådana beslut, som af dem anses strida mot lag eller

författning. Några af förste provinsialläkaren uttalade betänkligheter delas icke af Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kronobergs och Kalmar län tillstyrka i allmänhet förslaget. I sammanhang med förbudet mot s. k. bortauktionerande af fosterbarn till minstbjudande föreslås sådant förbud beträffande alla fattighjon; samt

att, utöfver hvad i förordningens 15 § föreslagits, kommunalnämnd bör åläggas att månatligen eller åtminstone kvartalsvis underrätta pastors-embetet om tillkomsten af nya fosterbarn och de personer, åt hvilka barn blifvit lemnade till fostring.

Förste provinsialläkaren i Kalmar län önskar, att tjensteläkarnes medverkan toges mera i anspråk, i likhet med hvad som föreslagits angående tillsyn af hos enskilde vårdade sinnessjuke.

Tillstyrkande utlåtanden hafva afgifvits äfven från *Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands, Blekinge och Kristianstads län*.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län är tveksam, huruvida fosterbarnsväsendet verkligen erfordrar ingripande från statens sida; befarar, att kontrollen kommer att öka svårigheterna att få barn utackorderade, då äfven fullt respektabla fosterföräldrar antagligen icke vilja underkasta sig förslagets bestämmelser, hvilka kunna uppfattas såsom obehörig inblandning i privata angelägenheter och hvaraf följderna vidare kan blifva högre fosterlega såsom godtgörelse för de påbjudna besvären; hvarjemte förslaget i dess helhet torde komma att medföra ökad kostnad för barnens vård.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser vidare förslaget gå allt för långt i reglementerande; befarar, att förslaget, om det blefve lag, å landsbygden icke skulle blifva synnerligen verksamt, då kommunalnämnderna redan äro upptagna af flerahanda lönlösa bestyr och förslaget icke upp- tager böter eller vitesbestämmelser.

Medel att förekomma vanvård af barn anser Kongl. Maj:ts befallningshafvande förefinnas i mom. 2 af förordningen om fattigvården, och att detta lagrum skulle kunna skärpas genom att uttryckligen utsäga, att i sådant fall fattigvårdsstyrelse har att skilja barnet från föräldrar eller fosterföräldrar och egna det behörig vård på bekostnad af den, hvilken vården om barnet jemlikt §§ 3 och 4 i åberopade förordningen åligger, och vidare att den, som mottagit fosterbarn, skulle vid vite derom göra anmälan hos helsovårds- eller kommunalnämnd, hvilken åter skulle ega att genom ledamot eller biträde förskaffa sig underrättelser rörande barnets vård. Kongl. Maj:ts befallningshafvande kan hvarken förorda förslaget ej heller föreslagna ändringen af § 40 mom. 7 fattigvårdsförordningen.

Förste provinsialläkaren i länet fäster uppmärksamhet derå, att provinsialläkare endast i ringa mån är i tillfälle att under sina tjänstesor inhemta kännedom om utackorderade barns vård, och att det dessutom ej torde vara synnerligen lämpligt, att provinsialläkaren under sådana resor, som oftast föranledas af smittosamma sjukdomar, här och hvar besöker utackorderade barn.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län förklarar sig icke kunna förorda förslaget antagande i dess nu befintliga skick; anser gränserna för förordningens tillämpning vara för trånga; föreslår bland annat, att föreskrifterna i §§ 10 och 12, att i vissa fall tillståndshafvare skall lemna barn ifrån sig till den, som barnet uttingat eller nämnden eljest bestämmer, måtte ändras derhän, att barn i fall, som här afses, skall lemnas till den, som är skyldig om barnet taga vård, och att, der handräkning genom polismyndighet begäres, denna må ega pröfva handräkningens laglighet, så ock att den handräkning, som kan komma i fråga, måtte inskränkas till barnets skiljande från dess förre fostrare och öfverlemnande till socknens fattigvårdsstyrelse, som derefter har att handla enligt fattigvårdsförordningen.

För stor befogenhet anses vara lemnad åt nämndens biträden att handla i nämndens ställe; biträde bör icke få lemna den i § 11 mom. 2 omförmälda varning annat än efter nämndens beslut; ej heller bör den i § 12 mom. 2 omförmälda handräkning kunna påfordras af annan än nämnden sjelf.

I § 18 bör i fråga om läkares förordnande föreskrifvas *på hvilkens bekostnad*.

Förste provinsialläkaren i länet uttalar såsom sin åsigt, att skyddet behöfde utsträckas äfven till barn, som fostras hos de i förslaget undantagna närskylde samt hos förmyndare, och likaså till barn, som utan ersättning eller aftal derom vårdas af icke närskylde personer, samt slutligen att åldersgränsen kunde höjas med några år. Samma åsigter hafva äfven uttalats af Halmstads helsovårdsnämnd (doktor J. Nordström).

Förste stadsläkaren i Göteborg ifrågasätter, huruvida icke den särskilda styrelse för fosterbarnsvården, som omförmäles i förslaget 16 §, borde få uppdrag att öfva tillsyn öfver alla fosterbarn inom det fattigvårds-samhälle, som utsett styrelsen, således den kategori af fosterbarn, som enligt förslaget 19 § borde derifrån undantagas.

Göteborgs länsstyrelse och fattigvårdsnämnd anse, att en särskild styrelse för fosterbarnsvården skulle bättre än helsovårds- och kommunalnämnd och med mera uteslutande intresse utöfva tillsyn.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Elfsborgs län erinrar, att då den

tillsyn, hvilken det enligt § 33 i gällande instruktion åligger provinsialläkare att egna åt fosterbarnsvården, »när tid och omständigheter det medgifva», svårigen torde kunna utöfvas, med mindre honom tillåtes att på statens bekostnad för ändamålet verkställa resor för sådan inspektion, ändring dess hellre torde i sammanhang med den ifrågavarande lagens utfärdande bära vidtagas i nämnda instruktion i sådant syfte, som dylika resor äro nödiga äfven för den tillsyn, provinsialläkare i andra sanitära hänseenden har sig ålagd.

Förste provinsialläkaren anser, att den i § 13 åt helsovårds- eller kommunalnämnd gifna rätt att förordna särskilda biträden att utöfva närmaste tillsynen öfver fosterbarnsvården i stället borde föreskrifvas såsom en skyldighet, då derigenom skulle vinnas en mera effektiv tillsyn och på samma gång en indirekt kontroll på nämndernas verksamhet. Han föreslår vidare, att den rapport, läkare har att till Kongl. Maj:ts befallningshafvande insända öfver verkställd undersökning angående vanvård af fosterbarn, bör insändas genom förste provinsialläkaren liksom rapporter om andra tjänsteresor; vidare att tjänsteläkare, för att kunna utöfva någon jemn och effektiv tillsyn öfver fosterbarnsvården, bör få företaga särskilda resor därför, då denna sak hvarken kan medhinnas eller är lämplig under resorna för smittosamma sjukdomar. Vid samma tid kunde vaccinationsförhållandena, sinnessjukes och idioters vård i enskilda hem, skolväsendet, fattigvårdsförhållanden m. m. uppmärksammas.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län tillstyrker bifall.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vermlands län tillstyrker äfven, men anmärker, att helsovårds- och kommunalnämndernas tillsyn å fosterbarn uttryckligen må föreskrifvas ske genom inspektioner; vidare att muntlig ansökning om tillstånd ej må medgifvas, utan skriftlig framställning alltid bör fordras till bevis att sökanden verkligen erbjudit sig att taga vård om fosterbarn; att i § 10 mom. 2 och § 11 mom. 3 angående delgifning bör inflickas ordet »bevisligen» framför »underrättas».

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Örebro län tillstyrker.

Förste provinsialläkaren anmärker, att äfven i städerna pastorsembete bör åläggas att inom viss föreskrifven tid insända förteckning på alla fosterbarn, som vid årets slut inom kommunen vore uttingade, till samtliga i staden anställda tjänsteläkare för erhållande af jemväl dessas värdefulla bistånd för fosterbarnsväsendets främjande. Han anser, att uppgiften om fosterbarnsväsendet äfvenledes borde ingå i tjänsteläkarnes årsberättelser och att därför tillägg bära göras till instruktionens § 39 mom. 2 och § 50 mom. 2 samt i formulären för ifrågavarande läkares årsberättelser.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vestmanlands och Kopparbergs län, äfvensom *förste provinsialläkarne*, tillstyrka bifall.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gefleborgs län tillstyrker.

Förste provinsialläkaren hemställer, huruvida icke, med anledning af föreskriften i förslaget 7 § rörande tillstånd för fosterbarnsvård i anstalt, denna borde besigtigas af sakkunnig, d. v. s. tjensteläkare, innan den upplåtes till begagnande.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jemtlands län tillstyrker, utom i fråga om det föreslagna mom. 7 i § 40 af fattigvårdsförordningen. *Kongl. Maj:ts befallningshafvande* anser nemligen icke lämpligt att här tillämpa föreskriften angående lösdrifveri; vanvårdadt barn bör skiljas från sin fostrare och lemnas till en bättre sådan.

Förste provinsialläkaren anser olämpligt, att fattighjon får tillstånd att mottaga fosterbarn, men deremot — då författningen är tillkommen i sanitärt syfte — finner han oegentligt, att förlust af medborgerligt förtroende skulle utgöra hinder för barnavård.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens och Norrbottens län tillstyrka bifall och likaså *förste provinsialläkarne* i båda dessa län.

Efter att sålunda i korthet hafva framhållit en del af de viktigaste anmärkningar, som af vederbörande framstälts mot komiterades förslag till författning, får *medicinalstyrelsen* för egen del, med vidhållande af sin redan förut i frågan uttalade åsigt om behofvet af en reform af fosterbarnsväsendet, beträffande ej blott de större städerna utan landet i dess helhet, i underdånighet tillstyrka, att en allmän förordning om skydd för fosterbarn måtte utfärdas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med komiterades förslag.

I sin motivering hafva komiterade särskildt framhållit, att fosterbarnsväsendet borde betraktas såsom en helsovårdsangelägenhet och därför äfven inoin kommunerna handhafvas af helsovårdens representanter, samt att den nya författningen ginge ut på att befordra fosterbarns sanitära välbefinnande, skydda dem mot fara för deras helsa och lif.

Författningens ändamål vore att i preventivt syfte reglementera, för att på administrativ väg hindra, att barn lemnades eller kvarblefve i vård hos olämpliga personer eller på olämpliga ställen, samt att bereda myndigheterna tillfälle att öfvervaka fosterbarnens skötsel.

Mot dem, som anse författningsförslaget hafva erhållit för trång begränsning, hafva komiterade — såsom det synes medicinalstyrelsen med rätta — framhållit, att man vid dylik reglementering måste hålla sig utanför områden, der maktutöfning skulle råka i kollision med familjebandets rättigheter och pligter eller med grannlagenhetens kraf på frihet

från inblandning från myndigheter i privata förhållanden, hvarför varsamhet borde iakttagas och den nya institutionen, åtminstone till början, endast gifvas egenskap af ett särskildt skyddsvärn för de barn, som företrädesvis vore blottställda för fara att kroppsligt vanskötas.

Beträffande en från flera håll framställd anmärkning, nemligen den, att icke vederbörande helsovårds- och kommunalnämnd, utan en särskild för ändamålet, i stad af stadsfullmäktige och på landet af kommunalstämma utsedd styrelse i regeln borde utöfva tillsynen öfver fosterbarnsvården inom kommunen, hafva komiterade i sin motivering anfört goda skäl, hvarför komiterade frångått det ursprungliga af Stockholms helso- och fattigvårdsnämnder framställda förslaget om tillsättande af en dylik styrelse inom hvarje kommun. Då ganska många kommuner finnas i landet, der inga eller endast ett eller annat fosterbarn äro till vård uttingade, synes komiterades förslag, att det bör öfverlemnas åt de nämnda högsta kommunala myndigheterna att bestämma, huruvida särskild styrelse för fosterbarnsvården inom kommunen må vara erforderlig eller icke, vara välbetäckt; och anse komiterade särskild sådan styrelse endast undantagsvis och i de folkrikaste kommunerna komma att finnas behöflig.

Att emellertid i dessa kommuner tillsätta en ny särskild fosterbarnsnämnd, sammansatt på alldeles samma sätt som helsovårdsnämnden, synes icke medicinalstyrelsen vara det bästa sättet för frågans lösning. Dels skulle derigenom arbetet för de gemensamma sjelfskrifne ledamöterna i de båda nämnderna, såsom äfven af förste stadsläkaren i Stockholm framhållits, rätt betydligt och onödigtvis förökas, dels skulle en nämnd med sju ledamöter för detta ändamål vara en onödigt stor apparat i samhällen, der den direkta uppsigten i alla händelser måste anförtros åt biträden enligt § 13 i förslaget. Lämpligare synes därför vara, att i sådana samhällen helsovårdsnämnden förordnade en särskild styrelse för fosterbarnsväsendet och omedelbart handlade endast sådana dertill hörande ärenden, som kräfde helsovårdsnämnds myndighet eller af den underlydande styrelsen eller i klagoväg hänskötes till nämndens afgörande. Bestämmelserätten, om helsovårdsnämnden sjelf eller en af nämnden vald styrelse skulle handhafva fosterbarnsväsendet, kunde i alla fall förbehållas åt stadsfullmäktige och kommunalstämman, och, hvad städerna angår, kunde i § 16 införas ett stadgande, att stadsfullmäktige uti den instruktion, de enligt § 7 af gällande helsovårdsstadga ega att för helsovårdsnämnden utfärda, skulle föreskrifva, om nämnden hade att sjelf eller genom en på lämpligt sätt sammansatt styrelse handlägga till fosterbarnsuppsigten hörande ärenden.

Ett beaktansvärdt förslag torde det vara, som afser ändring af föreskrifterna i §§ 10 och 12 derhän, att, i stället för att tillståndshafvare i

visst fall skall lemna barn ifrån sig till den som *uttingat barnet* eller nämnden eljest bestämmer, barnet i här afsedda fall skall lemnas till den, som är *skyldig om barnet taga vård*.

Från flera håll har framhållits, att den befogenhet, som enligt författningsförslagets 13 § skulle tillmätas de deruti omförmälda biträden för fosterbarnsvården, skulle vara för vidsträckt. Medicinalstyrelsen kan dock, i betraktande af de uppgifter, som föreligga dessa biträden, icke finna annat, än att de i förslaget uppgifna rättigheterna måste åt dem inrymmas, om icke ändamålet med biträdena skall i väsentlig mån förfelas.

Det har föreslagits att, liksom på landet provinsial- och extra provinsialläkare genom pastorsembetena i början af hvarje år erhålla förteckning å fosterbarnen inom distriktet, äfven tjänsteläkarne i städerna skulle få sig tillställda dylika förteckningar å inom deras tjensteområden uttingade fosterbarn. Komiterade anse att dessa läkare med största lätthet och utan föreskrift derom i författningen kunna erhålla dylika uppgifter omedelbart från helsovårdsnämnden, hvaraf stadsläkaren är ledamot. Dertill kommer, att företrädesvis i städerna uppsigten öfver fosterbarn torde komma att anförtros åt de enligt § 13 antagna biträdena, hvilka då komma att utgöra naturliga mellanhänder mellan fosterbarn, som behöfva läkaretillsyn, och vederbörande läkare, hvilken således i hvarje fall genom biträdet finge kännedom om fosterföräldrarnes bostad. En förteckning en gång årligen på samtliga fosterföräldrars i distriktet bostäder skulle för öfrigt snart till följd af flyttningar blifva mindre brukbar.

Ehuru medicinalstyrelsen anser {det falla af sig sjelft, att läkare, som jemlikt förslagets § 18 af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnas att göra undersökning rörande vanvård af fosterbarn, är berättigad utfå vanlig ersättning af statsmedel för sådan resa och förrättning, kunde ju, då tvekan härom uttalats, ett uttryckligt medgifvande härom i författningen inflyta.

Berättelse eller rapport om dylik undersökning torde, såsom från något håll föreslagits, likasom andra af läkare afgifna tjänsterapporter böra genom förste provinsialläkaren insändas till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, på det nämnde tjänsteman äfven måtte erhålla kännedom om förhållandet.

Beträffande det af direktionen för allmänna barnhuset framställda förslag, att genom ett nytt moment mellan mom. 2 och 3 i § 19 måtte generellt förklaras, att förordningen icke skall tillämpas på barn, tillhörande allmänna barnhuset, anser sig medicinalstyrelsen väl icke kunna tillstyrka nådigt bifall till detta direktionens förslag, men finner sig dock böra hemställa, att styrelse för barnavårdsanstalt, hvars ordning Eders Kongl. Maj:t

fastställt, genom underdånig ansökning hos Eders Kongl. Maj:t må kunna göra framställning, att författningen ej må tillämpas å barn tillhörande anstalten, och detta vare sig barnen fostras inom den kommun, der styrelsen har sitt säte, eller äro annorstädes uttingade under sådan styrelses öfverinseende.

På öfriga i redogörelsen upptagna anmärkningar har medicinalstyrelsen endast ansett sig böra fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet, och får för öfrigt i underdånighet förorda förslaget antagande med de ändringar enligt förestående framställning, hvilka må finnas lämpliga, samt likaledes förorda den föreslagna ändringen i § 8 af gällande instruktion för läkare.

De remitterade handlingarna återställas härhos.

Underdånigst:

KLAS LINROTH.

D. M. PONTIN.

G. DUNÉR.

Gustaf Tägtström.

Stockholm den 19 augusti 1898.